

‘Wat schaars is, krijgt weer waarde’

drs. Herman Konings

TEKST: JACQUES GELUK

Sinds het begin van deze eeuw tekenen zich vijf megatrends af: mondialisering, digitalisering, standaardisering, vergrijzing en ontgroening in de zin van milieuontwaarding. Tegelijk zijn, volgens de Antwerpse trendanalist en consumenten-psycholoog Herman Konings, op al deze terreinen tegentrends in opkomst. We gaan niet terug, maar vooruit naar de basis.

Vier van de vijf megatrends worden vandaag de dag behoorlijk tegen het licht gehouden en een beetje op hun kop gezet. De milieuontwaarding is een ander verhaal. “In 2006 kwam Al Gore met zijn film ‘An inconvenient truth’, over de gevolgen van de opwarming van de aarde. Hij heeft een belangrijk uitroep-teken geplaatst en het Westen tot nadenken aangezet.” Dat grotere bewustzijn heeft, zegt Konings, echter nog niet geleid tot een wezenlijk andere houding tegenover het milieu. “Vanuit de consument en het bedrijfsleven komt er wel een beetje schot in de zaak, maar de ontgroening blijft toenemen.”

Mondialisering

“De mondialisering is in het eerste achttienste van de 21e eeuw echt doorgeslagen.” De trendanalist ziet hier wel een nadrukkelijke tegentrend: een toename van het lokale denken. Er is steeds meer belangstelling voor lokale producten, niet alleen in de horeca maar ook bij multinationals die ze in de markt willen zetten. Ook landen denken steeds lokaler. Konings wijst op landen, die aanvankelijk zeer sociaal georiënteerd waren, zoals Nederland, maar waar nu de opkomst van extreemrechts en het toenemend verzet tegen Europa opvallen. Dat is ook een vorm van anti-mondialisering.”

Digitalisering

“In 1999 waren de marktpenetraties van internet en mobiele telefonie nog zeer beperkt. In deze eeuw is sprake van een enorme groei. Na het uiteenspatten van de internetbommel is e-commerce gaan groeien en zijn de sociale media opgekomen. Nieuwe fenomenen als dvd, blu-ray, digitale camera's, smartphones en mp3-spelers illustreren deze tendens. Tegelijk is een tegenbeweging ingezet. De psychologische, biologische en ecologische wet bepaalt immers dat wat schaars dreigt te

worden waarde krijgt. Er ontstaat een soort opstand. Dat is niet zo gek, want iedereen ouder dan 10 jaar is analoog opgevoed. Vooral jonge medewerkers vragen hun managers steeds vaker de computer, tablet en smartphone op vrijdagmiddag uit te zetten, zodat ze even analoog kunnen communiceren. Ook stijgt de verkoop van vinylplaten en gaat het goed met de afzet van gedrukte boeken. Gelukkig gaat de digitalisering wel door. Nieuwe toepassingen stellen ons bijvoorbeeld in staat onze eigen gezondheid te monitoren, wat de kosten van de gezondheidszorg drukt en het probleem van te weinig handen in de zorgt opvangt.”

Standaardisering

De standaardisering neemt toe en niet alleen op technisch gebied. In kleine gemeenten

vestigen zich steeds meer internationale winkelketens, waardoor unieke, ambachtelijke winkeltjes verdwijnen. Doordat de huren verdubbelen kunnen zij het hoofd niet meer boven water houden. “Ook hier zijn het jonge mensen die een tegentrend veroorzaken. In Antwerpen gaan ze in tegen de standaard die is gezet door Starbucks. Er zijn al 21 alternatieve, ‘niet-geketende’ koffiehuisjes in de binnenstad, die worden gerund door onafhankelijke ondernemers en waar je over de koppen kunt lopen.”

Vergrijzing

“Eind vorige eeuw werd wat lacherig gedaan over de vergrijzing, nu is het een groot probleem. De laatste tien jaar is de levensverwachting in opkomst, die in staat is de levensduur van de gemiddelde Belg of Nederlander elk jaar met 2 of 3 maanden te verlengen. Dat betekent echter niet per se dat ze dan gezond zijn. We leven anno 2013 in de pre-seniorzieke samenleving en dat is een nuchtere omschrijving van de werkelijkheid. In 2012 waren er vergeleken met 2002 zo'n 20 procent minder hartdoden, maar wel veel meer hartpatiënten, die langer medicijnen slikken. Bovendien groeit de kans op kanker, suikerziekte en andere aandoeningen naarmate men ouder wordt. De pre-geriatrisch zieke samenleving kent dus zo haar problemen, wat natuurlijk tegelijk uitdagingen zijn”, aldus Herman Konings. “In 2013 beginnen de jongste babyboomers aan hun 50e levensjaar. Na 1965, toen de laatste babyboomers zijn geboren, is het aantal geboorten stelselmatig afgenomen.” Daardoor zijn er in verhouding voorlopig meer ouderen dan jongeren. “Maar”, zegt hij, “ook hier past een genuanceerde benadering.” Het gaat niet alleen om vergrijzing, maar ook om afgrijzing, want de groep van 50- tot 70-jarigen is kleurrijker en denkt jonger in deze vergrijsde wereld.

Foto: Evert Jan Daniels

hermankonings@speakersacademy.nl